

DON QUIJOTE

EDITURA „CARTEA ROMANEASCA” S.A. BUCUREȘTI

Ayuntamiento de Madrid

QJ
114

DO

VIATA
ȘI
AVENTURILE VITEAZULUI ȘI NOBILULUI
DON QUIJOTE
DE LA MANCHA

DE

MIHAIL DE CERVANTES DE SAAVEDRA

Tradus de L. S.

BUCUREȘTI

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, S. A.

1645

69/134730
70/745883
55/796130

R. 22-935

AYUNTAMIENTO DE MADRID

0100767842

Ayuntamiento de Madrid

I

Intr'un sat din provincia La Mancha trăia nu de multă vreme un biet cavaler care avea puțina avere. El avea un cal slabănog, un câine de vânătoare și câteva arme ruginite. Gospodăria i-o făcea o servitoare trecută de patruzeci de ani, o nepoată a cavalerului nostru care nu împlinise încă douăzeci, și un baiat ce vedea de câmp.

Cavalerul (care se numia Quixada) trăia cât se poate de simplu: la prânz mănca friptură de oae sau de vacă, iar la cină recituri. Cu toate că trăia așa restrâns, totuș cheltuia pe mâncare trei sferturi din venitul său, iar celalt sfert se ducea pe câte o haină mai frumoasă și pe pantofii săi de catifea. — Astfel că din când în când trebuia să-și vândă vre-un petec de pământ spre a-și putea cumpăra romane cavaleriești, pe care le cetia în vremea liberă (adică în tot cursul zilei). În chipul acesta adunase atâtea cărți încât umpluse o odaie întreagă din care aproape nu

mai ieșîa, și în cele din urmă începîu să se smintească.

Odată cu sminteala îi venî cavalerului în cap să se facă „cavaler rătăcitor“, adică să îndrepteze toată răutate ce se făptuește în lume, să ajute pe cei slabi și să-și veșnicească numele.

Bietul om își închipuîa că pentru răsplata victoriilor sale va ajunge cel puțin împărat în Trapezunt. Înbărbatat de povestirile ce le cetîa, se hotărî să plece. Mai întîiu se gîndi să-și pregătească armura care împodobise pe bunicul său și care eră cu totul ruginită. Cu părere de rău constată însă că în loc de coif aveă numai o chivără. Dar cavalerul știu să și-o potrivească, umplînd părțile ce lipseau cu bucăți de mucava. După ce s'a gîtit astfel, voi să pună la încercare tăria chivărei, dar la cea d'întîi atingere de sabie se și sfărîmă, ceea ce făcuse cu multă trudă într'o săptămîna întregă. Însă nu se descurajă și repară repede greșala, adăogînd pe d'asupra și niște bucăți de fier, în așa chip încît fu mulțumit. Apoi se gîndi la calul său, sârmanul dobitoc, care nu mai eră decît piele și oase, și i se părû așa de bun încît nu l-ar fi schimbat nici cu renumitul Ducipal al lui Alexandru Machedon. Patru zile de gîndire i-a trebuit pînă i-a aflat pomposul nume de Rosinante, care i se părû foarte potrivit pentru dobitocul

ce era menit să poarte pe un cavaler rătăcitor. Văzând că a izbutit atât de bine cu numele calului, se hotărî să-și schimbe și numele său, pentru care iar i-a trebuit un răstimp de opt zile, oprindu-se asupra numelui de *de Mancha*, ca să se numească de aici încolo Don Quijote dela Mancha.

Armura eră astfel curățată, coiful gata, calul botezat, numele său hotărît, așa ca după părerea sa nu-i lipseă decât o „iubită“, căci un Cavaler rătăcitor fără o „iubită“ i se părea ca o câmpie fără flori, ca un corp fără suflet. El își zicea: „De voiu întâlni în calea mea vre-un uriaș și cu prima lovitură de-l voiu doborî, sau de-l voiu spinteca drept în două, nu e bine să am pe cineva la care să-l trimit să se înfățișeze? Și când va ingenuchia la stăpâna inimii mele, spunându-i cu graiu supus: „Prea înaltă stăpană, eu sunt uriașul Caraculiambro, stăpânul insulei Nialindrania, care în lupta dreaptă cu cel cu adevărat în veci laudatul caveler Don Quijote dela Mancha, am fost învins, și mi-a poruncit să mă înfățișez la Măria-Ta spre a hotărî după plac soarta mea“.

Viteazul nostru cavaler nu puțin a fost fermecat de această cuvântare și mai mult încă îi veni în gând cine să fie aleasa inimii sale. Eră o țarancă din satul vecin, care avea un fizic

foarte plăcut și se numea Adonza Lorenzo. El căută numai un nume potrivit cu al său, și la al cărui auz oricine ar fi putut să recunoască o doamnă aleasă. După multă chibzuință i se părû foarte potrivit Dulcinea de Toboso. Astfel, toate fiind pregătite, i se părû păcat să mai zăbovească măcar un ceas.

Își puse coiful pe ascuns, se încinse cu sabia, își luă pavăza și lancea, încălecă pe Rosinante și printr'o porțiță dosnică ieși din curte. Merse o bucată foarte mulțumit că isbutise așa de bine, când deodată își aminti că nu a fost *consfințit cavaler* și nefiind înarmat, nu i-ar fi fost îngăduit să întreprindă lupte ca un cavaler; gândul acesta îl muncă atât de mult încât eră p'aci să se întoarcă. Inșă nebunia sa fiind [mai puternică decât judecata sa, începû să creadă că cel d'întăiu trecător l-ar fi putut face cavaler. Așa că se liniști și își văzû de drum. Nu simțea nici arșița soarelui, nici osteneala, eră concentrat la o aventură care i s'ar fi putut întâmpla și în care și-ar fi putut încercă puternicul său braț.

Uitându-se în toate părțile, doar o descoperi vre-un castel, căci se inserase, zări un han în depărtare pe care ciudatul cavaler îl făcû repede castel cu patru turnuri, pod, șanțuri și tot ce trebuie unui castel. Cum se apropie de han oprî

pe Rosinante, așteptând ca streaja să sune din corn în semn că se apropie un cavaler. Dar cum Rosinante dorea grajdul și odihna, se silea să meargă spre poartă în pragul căreia stăteau două fetișcane care i se părură două domnișoare castelane ce se plimbă în răcoarea înserării. Din întâmplare un porcar păzeă în apropiere o mulțime de porci și în acel timp suflă în cornul lui spre a adună porcii.

Lui Don Quijote i se părură că este semnalul străjerului, și fără întârziere dădă drumul calului și ajunse până în fața fetelor, care la vederea lui fugiră speriate în han. Don Quijote își desfăcă masca și arătându-și slăbănogul chip prăfuit, zise către ele: „O, vă rog nu fugiți, căci ordinul din care face parte cavaleria mea nu îngăduie nici o necuviință, mai cu seamă față de niște așa de gentile domnișoare ca dumneavoastră.

La auzul acestor cuvinte fetele se porniră pe râs, căci văzură că streinul le luă drept cocoane; râsul lor mânia foarte mult pe cavaler, care plin de parapon le spuse: „Modestia nu strică nici la cele frumoase, și e o mare prostie a râde fără pricină. Nu spun aceste lucruri ca să învăț pe Altețele voastre, căci nu doresc altceva decât a vă fi un servitor foarte plecat“.

Fetele începură însă să radă și mai tare, căci nu înțeleseseră vorbele lui. Pe el îl supăra și mai

mult. Noroc însă că veni hangiul, un om mic, gras, cu fața voioasă, și care cu umilință grăi astfel către cavaler: — Domnule cavaler, dacă voiți adăpost, apoi aflați aici toate din belșug, afară de pat. Cum auzi Don Quijote cuvintele hangiului pe care îl luă drept comandantul castelului, îi răspunse bucuros: „pentru mine domnule castelan, puținul mi-este de ajuns, căci podobeale mele sunt armele, și odihna mea este lupta“.

Hangiul se miră de titlul de castelan, dar fiind om glumeț îi răspunse: „dacă vă mulțumiți cu orișice, puteți descălica“. La aceste cuvinte ținu frâul calului și Don Quijote se coborî, rugându-l cu stăruință să aibă cea mai mare grijă de calul său, fiind cel mai bun dobitoc ce a mâncat în iesle vreodată. Povestea asta nu i se prea părû hangiului adevărată, căci nu putea să-i descopere vre-un merit, cu toate că se uita cu cea mai mare băgare de seamă la cal. Când se întoarse din grajd în han, văzu pe fete ocupate cu străinul călător, cu care se împăcaseră, ajutându-i să-și scoată armura. Una îi desfăcea zalele, cealaltă îi descinse sabia, dar când ajunseră la coif, văzură că nu e cu puțință să i-l scoată de cât tăindu-i legăturile verzi cu care a fost înodat, ceace cavalerul nostru nu îngăduia, așa

încât rămase cu coiful în cap, având o înfațișare foarte hazlie.

Sfârșind, cavalerul grăi cu glas mișcat: „nici-odată un cavaler nu a fost mai bine îngrijit ca Don Quijote, când și-a părăsit țara. Măinile diafane ale unor mândre fecioare l-au îngrijit cum îngrijesc domnițele trandafirii. O, stăpânele mele, urmă el, Rosinante este numele calului meu, iar eu mă numesc Don Quijote dela Mancha.

Fetele nepricepând aceste cuvinte, îl întrebă dacă voește să mănânce ceva. „Dacă pot avea ceva, atunci rog pe domnișoare să pună masa căci am mare nevoie să mănânc“.

Fiind o seară plăcută, puseră masa d'inaintea ușii și fiindcă se întâmplase să fie tocmai într'o Vineri, îi aduseră puțin pește și pâine neagră.

Îți venea să mori de râs văzându-l cum mănca, căci nu putea să-și ducă singur bucată la gură din pricina coifului, întrucât viziera îl împiedică, așa încât una din fete trebuia să-i dea în gură, iar de băut fiind cu neputință, hangiul avu fericita idee să-i introducă un tub cu un capăt în gură, iar cu celalt în pahar.

Pe când viteazul nostru cină astfel cu ajutorul altora, porcarul începă să cante din fluier, ceace îl asigură și mai mult că se află într'un castel, și i se pără că acest cântec este cea mai frumoasă muzică de masă, așa încât prima zi

i-a adus tot ce dorea; numai gândul că nu a fost *armat* cavaler îi producea mare grijă. Abea mănca și sculându-se lua de braț pe hangiu și ducându-l în grajd, închise ușa bine și căzând în genunchi îi zise cu voce tremurândă: „Prea luminate castelane, nu mă voiu ridica de aici până când nu-mi vei asculta rugămintea care va fi pentru folosul întregii omeniri“. Hangiul nu-l putu înțelege, dar îl rugă de câteva ori să se scoale în picioare, ceea ce nu voi să facă până când hangiuul nu-i făgădui împlinirea rugii. Rugăciunea ce vă fac, urmă Don Quijote, „este să mă armați cavaler mâine dimineață, în astă noapte voi veghi în capela castelului, iar mâine dimineață mi se va împlini cea mai arzătoare din dorințele mele“.

Hangiul fiind om foarte glumeț, băga de seamă că în capul cavalerului nostru nu erau toate la locul lor. El își propuse să facă o glumă și-i zise: „Mâine voi fi la porunca domniei voastre, dar în ce privește vegherea va trebui să o faceți în curtea castelului, deoarece capela am dărâmat-o să fac una nouă. Dar mai întâiu de toate vreau să vă întreb dacă aveți și bani îndeajuns la domniavoastră?“

Don Quijote răspunse: „Niciun ban, dar nu am citit în nici o carte că vre-un cavaler rătăcitor ar fi avut bani la el“. „Vă înșelați, cava-

lere, îi răspunse hangiuul, căci dacă scriitorii au neglijat să mai scrie, este numai din cauza că acest lucru se înțelege dela sine. Este hotărît că orice cavaler rătăcitor, afară de o pungă cu bani, mai are cu el o cutie cu alifii și legături pentru ca în caz când se va bate cu smei sau cu uriași, și va fi rănit, să aibe pe cineva la îndemână spre a-i da toate cele necesarii. De aceia vă fac atent să nu plecați fără zisele necesități căci, vă vor fi de cel mai mare folos atunci când veți crede mai puțin.

Don Quijote făgădui că va urma sfatul întocmai, și se pregăti de veghere. Își strânse armura și o duse la ulucul puțului, luă lancea într'o mână și scutul în altă și se plimbă încet cu ele. Hangiuul povesti la toți cei ce se aflau în han nebunia pasagerului său. Și cum eră luna plină se putea foarte bine vedea cum se plimbă cu pași ușori, rezemându-se din când în când pe lance și având grijă să nu piardă ulucul din ochi. Un văcar ce eră adăpostit în han, voind să-și adape vitele, se duse la uluc, dar cum văzù Don Quijote că se apropiè omul de el, începù să strige tare: „Indrăznețule, oricine ai fi, nu îndrăzni să te apropii de armele celui mai viteaz, de nu vrei să plătești această coteză cu viața ta“.

Văcarul, nici grijă nu avù de cuvintele sale

zăpăcite, ci luă armura și i-o azvârli încolo, Don Quijote ridică ochii la cer, gândi la Dulcinea sa, și strigă :

„Doamna inimii mele, ajută pe cavalerul tău la prima aventură. Și aruncând pavăza jos, ridică cu amândouă mâinile lancea și dând cioabanului o așa de groaznică lovitură, acesta căzù jos la pământ.

Cavalerul își adună apoi armura risipită și își văzù de plimbare. După aceea iată și un altul care nu știă ce s'a petrecut, veni spre uluc. Don Quijote de astădată nu mai zise nimic, ci asvârlind pavăza îi dete cu lancea câteva lovituri în cap. La țipetele lui alergară oamenii din han cu hungiul să vadă ce s'a petrecut. Dar cum îi văzù, Don Quijote își ridică repede pavăza, puse mâna dreaptă pe săbie și zise: „O, stăpână înarmează brațul cavalerului tău cu putere, căci se află în fața unor grozave aventuri“.

Idea că luptă pentru iubita sa îi dădù atâta putere încât nu s'ar fi dat înapoi de ar fi venit toți văcarii Spaniei.

Cu toate astea tot îi fu greu să le ție piept, căci oamenii începură să arunce cu pietre în el, el căută pe cât putea să se apere cu pavăza, căci nu îndrăzneă să plece de lângă uluc de

frică să nu-i ieă armura. Țipă și urlă cât îl lua gura că sunt niște lași și trădători.

Ciobanii se intimidară de atitudinea sa răboinică și intrară în cele din urmă în han lăsându-l singur.

Aventurile cavalerului nu prea erau pe placul hangiului, de aceea se hotărî să-l înarmeze cavaler ca să scape cât mai repede de el. Se duse la el și după ce își ceru iertăciune de necuviința oaspeților, îl încredință că și-au primit toată pedeapsa meritată. Apoi repetă că în casa sa nu are capelă deoarece a dărâmat-o, dar că ceea ce mai are de făcut este lucru secundar, principalul fiind atingerea pe ceafă și cu spada pe umeri; serviciul de veghe l-a făcut cu prisosință căci în carte spune că două ceasuri de veghiat sunt deajuns; iar el a stat aproape patru.

Don Quijote a fost foarte încântat de cele auzite și îl rugă săvârșească dorita ceremonie cât se poate mai curând. Hangiul bucuros că scapă așa de ușor de neplăcutul oaspe, se duse repede, luă condica în care trecea fanul și orzul ce-i datorau ciobanii, chemă fetele și cu un băiat, ce aveă un muc de lumânare în mână, merse la cavaler. Îi porunci să ingenucheze și se prefăcu că cetește o rugăciune în cartea sa; ridică apoi mâna și-i dadu o lovitură puternică în ceafă, iar cu propia sa sa-

bie una pe spinare. Spuse fetei să-l încingă cu sabia, ceeace dansa făcù cu multă grație și cu tot atâta greutate de a-și ține răsul. Pe când îl încingea, îi spuse: „Dumnezeu să-ți deà noroc în lupte și în aventurile tale”. Cealaltă îi puse uriașii săi pinteni.

Don Quijote fericit ca este un adevărat cavalier, putù să doarmă liniștit restul nopții, iar în zori încălecă pe Rosinante și cu multe mulțumiri și făgaduinți părăsi hanul. Hangiul bucuros că scapă de un palavragiu așa de periculos, îl lăsă să pornească fără a-i cere măcar plata.

II.

Fericit mergea Don Quijote pe cale, când deodată își aminti de spusele hangiului că un adevărat cavaler trebuie să aibă bani, merinde și alte necesități, de aceea se hotărâ să se întoarcă acasă spre a și-le procura și totdeodată spre a-și tocmi și un ecuer.

Nu merse mult și deodată i se păru că aude niște vaete din pădure; cum le auzi își zise: „sigur, sunt vaetele vre-unui nenorocit care cere apărare; mulțumesc lui D-zeu că mă aduce pe calea asta ca să-i pot fi de ajutor“. Zicând aceste vorbe mână pe Rosinante la locul de unde se auzeau vaetele.

Abia intra în pădure și văzu un cal legat de un copac; câțiva pași mai departe era un băiat gol dela umeri până la brâu și un om cu un ciomag îl lovea fără milă. La fiecare lovitură băiatul striga: „iartă-mă că nu mai fac altă dată, voi păzi vitele cu mai mare grijă“.

Văzând Don Quijote ce se petrece, strigă cu

voce tunătoare; „stai necioplitul, și desleagă numai decât pe băiat, căci nu se cade să pedepsești pe un om ce nu se poate apăra“.

Omului i se făcu frică când văzu arătarea asta înarmată care ridică și mișcă lancea cu amenințare în fața ochilor săi; de aceea răspunse cu voce umilită: „Domnule Cavaler, băiatul ăsta este sluga mea care îmi păzește oile, dar nuși vede de treabă, așa că pe fiecare zi îmi lipsește o oae; eu îl pedepsesc pentru nebagarea lui de seamă și pentru reaua sa voință, cu toate că el susține că o fac din calicie ca să nu-i plătesc simbria, dar pe cinstea mea, e minciună“. „Minți în fața mea nerușinatule, strigă Don Quijote. Dacă nu deslegi băiatul numaidecât și dacă nu plătești toată datoria, îți jur că-ți spintec trupul cu lancea.

Omul ascultă fără să mai zică ceva. „Cât îți datorește stăpânul tău?“, întreba Don Quijote. „Simbria mea pe nouă luni și am câte nouă *reali* pe lună“. Don Quijote socoti și găsi că toată suma face șeaizeci și trei de reali. Apoi porunci omului să plătească numaidecât datoria dacă nu vrea să platească cu viața.

„Coconașule“, se ruga omul, „lasă-mă să zic și eu o vorbă, nu face atât cât zice el, căci trebuie să scad costul a trei perechi de opinci și de două ori lipitori ce iam pus când a fost

Ayuntamiento de Madrid

bolnav“. „Așa o fi, răspunse Don Quijote, dar în ce privește opincile și lipitorile se pot socoti în bătaia pe care a mâncat-o fără vină“. Voiu face cum poruncești, dar nu am bani deajuns la mine. Gândesc că e vreme până ce ajung cu el acasă și acolo își va căpăta toți banii“. „Să mă duc cu el acasă, strigă băiatul cu spaimă, dar cum voiu fi singur cu el mă va bate iar, „Nu te teme“, liniști Don Quijote pe băiat, „caci trebuie să-mi jure pe ordinul cavaleriei căreia aparțin că te va lăsa liber și-ți va plăti toată simbria“.

„Stăpânul meu nu prea se ține de vorbă“, mai încercă băiatul să zică. „Să ai încredere în el“, îi zise Don Quijote, și se vor îndeplini toate cele ce spune. „Vai de tine de nu vei face cum ți-am poruncit. Voi ști unde să te găsesc. Căci ascultă, eu sunt Don Quijote dela Mancha, răsunătorul nedreptăților. Și acum rămâi sănătos“.

Dubă aceste cuvinte dădu pinteni calului și plecă. Dar îndată ce dispărură, omul se întoarse către băiat și îi zise: „Haide dragul meu să-ți plătesc precum mi-a poruncit aparătorul nedreptăților. Și luând pe băiat, îl legă de acelaș copac și-i dădu a doua porție de bătae“.

Foarte mulțumit de sine însuși își urmă Don Quijote calea și când ajunse cam la o poștă depărtare de satul lui, văzută un grup de oameni

venind spre el, erau neguțatori din Toledo, care mergeau la Murcia spre a târgui mătasă. Abia îi văzu cavalerul, când îi și veni una în gând. Se propti bine în șea, își acoperi pieptul cu pavăza, își potrivi lancea și se infipse în mijlocul drumului.

Când se apropiară le strigă așa ca să-l poată auzi: „Stați! Oricine ați fi, nu veți trece mai departe până ce nu veți recunoaște că în toată lumea asta nu este alta mai frumoasă decât incomparabila floare dela Mancha, Dulcinea de Toboso. Negustorii se opriră mirați și se uitară la acest cavaler, măsurându-l din creștet până la tălpi; unul din ei, cam batjocoritor, îi spuse: „Domnule Cavaler noi nu avem fericirea să cunoaștem pe buna Doamnă despre care vorbești. Arată-ne-o și de va fi frumoasă pe cum spui, vom mărturisi liberi, nesiliți de nimeni, ceace ne ceri“. „De vă voi arăta-o oameni netrebniți, care vă va fi meritul că ați recunoscut o înțelepciune atât de uimitoare? Trebuie să credeți fără s'o vedeți; dacă nu, veți face cunoștință cu lancea mea. Veniți la mine unul câte unul și vă voi învăța eu să mai puneți la îndoială cuvintele unui cavaler“. Cum glumețul începă să-și bată joc de el, Don Quijote se supără și cu lancea ridicată tabări pe el. Din nenorocire Rosinante se împiedecă și asvârli

pe cavaler în țărăină. Degeaba se încercă viteazul nostru să se ridice, căci lancea, pavăza, pintenii și greutatea armurei îl împiedicau. Totuș sbiera din răspuțere: „Nu fugiți lașilor, ci veniți să ne măsurăm, și vă asigur că nu vă ar fi mers bine dacă nu-mi cădea calul“.

Unul dintre călători nu voi să scape ocazia de a-i da o lecție. Repede îi apucă lancea și i-o sfărâmă în două; și cu un căpătăiu îi târbăci corpul ce nu era acoperit de zale, și cu atâta persistență în cât îi amorți brațul; pe urmă își văzură de cale.

Don Quijote vaitându-se încercă să se ridice, dar în zadar i-a fost truda căci era sdrobotit de bătae; până în sfârșit se resemnă gândindu-se că soarta tuturor cavalerilor rătăcitori este de a suferi pe nedrept, și-și recită o mulțime de verseturi din basmele ce cetise.

Între acestea, un om din satul lui trecu pe drum ducând un sac de grâu la moară și văzând un om pe jos se duse la el, întrebându-l ce are. Dar neprimind nici un răpunș, căci cavalerul își urmă spovedania sa, se gândi ce se gândi, îi desfăcu viziera și curățindu-l de praf, privi bine la el și-l recunoscu: „Aoleo, domnule Quixade, dar cine te-a adus în halul ăsta? întrebă el plin de compătimire.

Cavalerul nu îl luă în seamă, ci recită voios

înainte. Omul îi desfăcu și zalele să vadă de nu cumva e rănit ; dar negăsindu-i nimic, se încercă să-l scoale, cu multă trudă. Apoi îl urcă pe măgar, îi adună armura și porni în spre sat.

Inoptase de-a binelea când ajunseră în sat, Intrând în casa cavalerului afla pe toți în mare zăpăceală.

Erau acolo preotul și bărbierul satului, foști buni prieteni cu cavalerul ; menagera tocmai le spunea : „ei ce ziceți părințe de nenorocirea asta ? Sunt trei zile de când lipsește cu calul și cu armura lui. Să nu mai vad lumina zilei de nu sunt afurisitele cărți de vină. Acum îmi aduc aminte că de multe ori zicea că vrea să se facă cavaler rătăcitor. Și câteodată după ce cetea câte două zile și două nopți, puneă cartea deoparte, își luă sabia și începeă să se lupte cu păreții de sburau bucațile de moloz. Când se linișteă aiură că s'a luptat cu niște zmei cât clopotnița de mari, și sudoarea ce-i curgeă zicea că-i sange din răni. O, afurisitele de cărți ce au zăpăcit pe cel mai luminat om din La Mancha. Poate dacă mergeam mai repede la sfinția ta puteam să previu nenorocirea arzând cărțile. „Iată cel mai bun lucru“, zise preotul, și să facem acest lucru chiar mâine, spre a nu mai nenoroci

și pe alții cum au nenorocit pe scumpul meu prieten.

Auzind aceste cuvinte, omul, bătut la ușa și strigă: „deschideți căci vine viteazul cavaler Don Quijote dela Mancha “. „Și când ieșiră afara văzură pe mult căutatul călare pe măgar. Dar când se apropiară de el începă să strige: nu vă apropiați de mine, căci din pricina calului meu sunt greu rănit. Chemați pe înțeleapta Urgunda să-mi vindice rănilor“.

— Aici sunteți rănit? zise menajera, arătând cu degetul la frunte; din ajutorul lui Dumnezeu te voiu lecu eu și fără Urganda. Și culcându-l pe pat îi pipăi rănilor; dar nu află răni, ci numai cucuie, umflături și vânătăi.

— Nu vă speriați, zise Don Quijote, nu sunt rănit din lupta mea cu uriașii; dar sunt puțin strivit din pricina căderii lui Rosinante.

— Auziți uriașii! zise preotul. Pe legea mea chiar mâine cărțile vor fi arse.

Mai puseră lui Don Quijote câteva întrebări. El nu le răspunse însă, dar ceru să i se dea de mâncare și să fie lăsat liniștit să doarmă.

A doua zi de dimineață preotul ceru cheile de la odaia unde se aflau cărțile cu pricina, începă să le răsfoiască. Deodată intra gospodina.

— Părinte, zise dânsa, ia degrabă aiasma asta și stropește cărțile cu ea ca nu cumva să iasă

din ele vre-unul din dracii de acolo, și să ne facă vre-un rău, fiindcă voim să le nimicim.

Preotul răsede de naivitatea ei, și rugă pe barbier să-i ajute să arunce cărțile pe fereastră, iar de acolo în foc. Și așa fură una câte una toate arse. După ce goliră astfel odaia, puseră de se zidi și intrarea.

Don Quijote se sculă a douăzi, căci se simțea bine și căută binecunoscuta ușă, pe care nu mai putu s'o afle. În cele din urmă întrebă pe menajeră, dar dânsa îi răspunse cu multă seriozitate.

— Noi nu mai avem în casă nici odaia și nici cărțile, căci în noaptea când ai plecat d-ta a venit un vrăjitor călare pe un zmeu și a intrat în odaie. Ce a făcut înăuntru nu știu. Dar când a plecat a umplut toată casa de fum. Când am vrut să văd ce a făcut în casă, nu am mai putut găsi odaia. Dar atâta știu că, când a plecat, a spus că numai de necaz ce are pe cărți și pe stăpânul lor a făcut așa de mare rău. Dacă nu mă înșel a spus că-l cheamă înțeleptul Munaton.

— Freston o fi zis, strigă Don Quijote.

— Așa o fi, răspunse dânsa, sigur e că s'a terminat cu ton.

— Acest vrăjitor Freston e vrăjmașul meu, urmă Don Quijote. El a văzut în știința lui că

voiu învinge în viitor pe un cavaler ce-i prieten cu dansul.

Dar de ce te amesteci d-ta, unchiule dragă, în cearta altora, întrebă nepoata cavalerului. Nu ar fi mai bine să stai acasă decât să rătăcești în lume? Și unde mai pui că mulți vin schilodiți acasă.

— Vorbești și tu cum te taie capul, răspunse Don Quijote, proastă ce ești!

Don Quijote rămase două săptămâni acasă. El avea o înfățișare foarte liniștită. De fapt însă tot căută să încredințeze pe un țăran cu numele Sancho Pansa ca să meargă cu el. Nu făcea nici o economie cu făgăduințele sale. Bietul om le luă drept curate adevăruri.

Ținând seamă de planul hangiului, Don Quijote puse amanet câteva pogoane de pământ, realizându-și o sumă oarecare. I se părură îndejuns.

Apoi spuse omului să pregătească un sac cu merinde, ceeace acesta și făcu. Ii ceru însă voie să-și ia măgarul, spre a le încărca, intrucât îi va fi greu să le ducă în spinare.

Măgarul însă cam nu convenea lui Don Quijote. El nu cetise nicăeri despre vre-un *pag* călare pe măgar. Cu toate acestea îi dădu voie să-și ia măgarul cu gândul că la prima ispravă să-i dea în schimb calul cavelerului învins.

Sancho, fără a zice rămas bun nevastei sale, și Don Quijote, fără a spune ceva nepoatei sale, eșiră într'o bună noapte din sat. Ei mergeau repede. Don Quijote o luă pe acelaș drum cași la prima aventură. Sancho mergea ca un mitropolit cu traista sa cu merinde și zicea:

— Stăpâne, cavaler rătăcitor, să nu uiți insula pe care mi-ai făgăduit-o; ce bucurie pentru Ioana Gutiera, femeia mea, când va deveni regină.

— Fii pe pace; tu 'ți vei avea insula.

În timpul acestei frumoase conversații, Don Quijote și ecuerul său văzură din depărtare treizeci sau patruzeci de mori de vânt, și îndată ce cavalerul le zări:

— Norocul, zise el, ne călăuzește. Prietene Sancho, vezi tu această trupă de uriași nemăsurați? Eu mă voi lupta cu ei și îi voi birui. Să ne îmbogățim din prada lor. E un vrednic rășboiu și vom sluji pe Dumnezeu nimicind de pe fața pământului o așa de grozavă povară.

— Ce uriași? zise Sancho Pansa.

— Cei cari se văd colo, zise Don Quijote, cei cu brațele mari ca par'că ar fi de două poștii de mari.

— Stăpâne, răspunse Sancho, ceeace se vede acolo, nu sunt uriași, ci niște mori de vânt, și

Ayuntamiento de Madrid

ceeace iei drept brațe, sunt aripele în care suflă vântul pentru a merge moara.

— Se vede, răspunse Don Quijote, că tu nu ești de loc cunoscător în materie de aventuri. Sunt uriași; dar lasă-mă o clipă și rămâi mai în urmă în rugăciune, pe când eu mă voiu luptă. Și zicând acestea, dădu pintonii lui Rôsinante fără a mai asculta pe Sancho Pansa care-i tot strigă că sunt mori și nu uriași.

— Nu fugiți fricoșilor, urlă Don Quijote, fap-turi lașe și de nimic, nu fugiți; un singur ca-valer se luptă cu voi.

Și începând să bată puțin vânt, aripele mo-rilor pornira.

— De-ați aveâ brațe, cum n'a avut nici Briareu, tot mi-o veți plăti voi.

Și în acelaș timp, recomandându-se din toată inima damei sale Dulcinea, rugând-o să-l ajute într'o primejdie așa de mare; și acoperit de pavăză și cu lancea înainte, el se repezi cu toată puterea lui Rosinante contra celei mai înalte dintre mori, și izbindu-se într'una din aripi, i se zmulse lancea și i-o făcù bucăți, aruncându-l apoi, pe cavaler și pe calul său, departe în mijlocul câmpului și zdrobit ca vai de el.

Sancho alergă repede și află pe stăpânul său care nici nu mai crăcneâ.

— Vezi, zise Sancho, nu ți-am spus să iei seama la ceea ce faci și că erau mori de vânt ! Și cine s'ar fi putut îndoi, afară dacă n'ar fi avut altele în cap !

— Taci, prietene Sancho, răspunse Don Quijote, meșteșugul armelor, mai mult decât orișicare, este supus la capriciile soartei și de o nestatornicie veșnică. Fără îndoială, Freston vrăjitorul a prefăcut pe acei uriași în mori pentru a nu avea gloria că i-am învins, atât de multă ură și turbare are înpotriva mea. La urma urmelor meșteșugul lui tot va cedă înaintea săbii mele.

În urmă el făcù atâtea efortări pentru ca Sancho să-l poată urcă pe Rosinante care eră pe jumătate sdrobit, și porniră încet. Oprindu-se pe inserate, Sancho strigă că'i e foame, pe când cavalerul cantă imnuri spre gloria Dulcineeii. Ei dormiră la marginea unei păduri, și Sancho ar fi dormit două zile, în timp ce păsărele cântau din toate părțile, dacă stăpânul său nu l-ar fi strigat de vre-o cinci sau șase ori. Sculându-se el umblă întâiu la traistă, cu părere de rău însă că o găseă mai ușoară ca în ajun. Cat despre Don Quijote, care se hrăneă cu gândurile Dulcineeii, nu se mai gândeă la dejun.

— Haide Sancho, acum ne vom încarcă de aventuri. Dar te înștiințez să iei seama bine,

și să nu pui mâna pe sabie, chiar dacă mă vei vedea în cea mai mare primejdie, afară dacă din întâmplare nu mă vei vedea atacat de către canalii sau de către oameni de nimic; în acest caz, tu poți să m'ajuti. Dar împotriva cavalerilor ți-e interzis atâta vreme cât nu ești într'armat cavaler.

— Fii încredințat stăpâne; te voi asculta cu bucurie, cu atât mai mult cu cât din firea mea sunt foarte liniștit și vrăjmaș al certurilor. Cat despre apărarea mea, când voi fi atacat, puțin îmi pasă de aceste legi.

— Știu, zise Don Quijote, dar în fața cavelerilor, potolește-ți bravura firească.

III

Tot vorbind astfel, se arătară din depărtare doi călugări pe catări. Ei aveau niște umbrele și ochelari. În urma lor venea o trăsură condusă de câțiva călăreți, și de doi argați pe jos. În trăsură eră, după cum s'a aflat mai târziu, o cocoană din orașul Biscaya, care se ducea la Sevilla pentru a-și întâlni pe bărbatul său.

Don Quijote, cu lancea înainte, sbură ca să libereze dama pe care o credea prizonieră.

— Hoților, tâlharilor, să liberați numaidecât pe Domnița furată, căci de unde nu, vă omor.

Călugării nuștiau cevasăzică asta și unul răspunse cu glasul pe jumătate:

— Noi nu suntem nici hoți, nici tâlhari, ci niște bieți călugări care habar n'avem cine e în trăsură.

— Mincinoșilor, strigă Don Quijote, avântându-se cu Rosinante și cu lancea înainte! Și dacă bietul călugăr nu s'ar fi aruncat sub catăr, ar

fi fost doborât. — Cel de-al doilea călugăr o și porni la fugă.

Apoi merse la trăsură și vorbi astfel :

— Prea înălțată Doamnă, tâlharii care au voit să vă răpească sunt învinși de brațul meu puternic. Eu sunt Don Quijote dela Mancha. Drept răsplată nu vă cer altceva decât să mergeți la Stăpâna inimii mele, la prea frumoasa Dulcinee și să-i mărturisiți câte am făcut pentru mântuirea d-voastră.

Toți începură să rădă de vorbele lui fără rost. Dar văzând că el insistă să se întoarcă, însoțitorul Doamnei îi zise :

— Pleacă d'aici smintitule, ori îți dau câteva deți aduni oscioarele depe jos.

— Nemernicule, tună Don Quijote, dacă ai fi cavaler ți-aș da o lecție pentru insulta ta, dar tu nu ești decât un servitor păcătos.

— Dacă nu sunt cavaler, aruncă-ți lancea și spada, să-ți arăt cine sunt.

Don Quijote se infurie teribil. Cu spada întinsă se repezi la el. Acesta abia avu timp să ia din trăsură o pernă pe care o puse drept pavază, apărându-se de lovituri, ba încă isbuti să-l rănească la obraz. Acest lucru îndărji pe viteazul Don Quijote în așa fel încât începu să dea orbește și isbuti să arunce pe adversarul

său depe cal. Repede sări Don Quijote depe cal și punându-i sabia în piept strigă :

— Să te predai nemernicule căci te omor.

Doamna ieși spăimântată din trăsura și căzù la picioarele sale, rugându-l să nu-i omoare însoțitorul.

— Frumoasă doamnă, sunt încântat că pot să vă indeplinesc dorința. Dar cu o condiție : Cavalerul dv. să se prezinte la incomparabila Dona Dulcinea spre a dispune dânsa de vieța lui.

Doamna făgădui totul și așa putură să scape de nebun.

Când vrù să încalece Don Quijote, se apropie Sancho, îi luă mâna, i-o sărută și-i zise :

— Stăpâne, dă-mi acum insula făgăduită și pe care ai câștigat-o în lupta asta cruntă. Oricât ar fi ea de mare, simt destulă putere în mine ca s'o stăpânesc.

— Prietene, îi zise Don Quijote, lupta asta n'a fost nimic pe lângă aventurile ce o să le mai am. Și atunci îți voi da nu numai o insula ci mult mai mult.

Sancho eră fericit și se rugă să-l lase să îi lege rănilor.

— Dacă n'aș fi uitat, zise Don Quijote, sticla cu balsamul uriașului Fierabras, nu te-ai mai fi ostenit, căci cu o singură picătură puteai lecui cea mai grozavă rană.

— Dar ce fel de balsm este asta? întrebă Sancho Pansa.

— Balsmul acesta, a cărui rețetă o am în cap, te face să nu-ți mai fie teamă de moarte. Dacă într'o luptă mare mă spintecă în două, tu nu ai decât să ridici repede partea ce a căzut jos, spre a nu se scurge tot sângele, să o potrivești bine la partea cealaltă, să-mi torni câteva picături de balsam în gură și îndată mă voiu face sănătos cași mai înainte.

— Dacă este așa aș renunța cu drag la insulă și te aș ruga să-mi dai rețeta balsamului

— Lasă prietene Sancho, vei afla niște lucruri mult mai minunate, acum să ne gândim să ne oblojim rănilile.

După ce obloji pe cât putu rănilile, porniră cu toții în căutarea unei locuințe unde ar fi putut să petreacă noaptea. Dar oricât căutară nu putură să afle decât un bordei ciobănesc. Dormiră, și a doua zi disdedimineată o porniră iar la drum, și pe la amiază ajunseră într'o luncă. Acolo descălicară spre a putea să pască animalele. Sancho a uitat însă să puie piedică lui Rosinante, cum făcea întodeauna. Și necuratul, care nu vrea să doarmă niciodată, aduse tocmai în lunca aceea o herghelie de cai ce eră păzită de câțiva Yanghescani.

Dar abia zări Rosinante caii că și alergă la

ei cât îl țineau picioarele. Ei însă nu prea au fost mulțumiți de vizita lui și se aruncară cu dinții și cu copitele încât îi rupseră frâul; apoi păzitorii voind să-i despartă, se puseră cu băte și ciomege pe bietul Rosinante încât îl culcară la pământ.

Don Quijote și Sancho văzând de departe ce se petrece, dădură fuga să răsbune o astfel de infamie.

— Scumpe Sancho, zise Don Quijote, după cum văd acești oameni nu sunt cavaleri și astfel ți este permis a-mi ajuta să răsbunăm de Rosinante.

— Vai de mine, stăpâne, cum am putea să ne gândim la răzbunare când ei sunt poate douăzeci și noi numai doi?

— Pe mine mă poți foarte bine lua drept o sută, zise Don Quijote, luându-și sabia să atace pe păzitori. Incurajat de stăpânul său, Sancho îl urmă. Și unul dintre păzitori căpătă dela Don Quijote o așa de puternică lovitură peste umeri încât i se spintecă pieptarul de piele. A fost prea mult. Păzitorii săriră asupra lor și-i bătură strașnic. Apoi își adunară în grabă herghelia și plecară, lăsându-i într'o stare foarte tristă pe câmpul de luptă. Sancho, revenindu-și în fire, zise cu un glas tânguitor.

— Stăpâne Don Quijote, stăpâne Don Quijote!

— Ce dorești? răspunse cavalerul cu un glas tot atât de tănguitor.

— Nu vreau decât două picături din leacul uriașului Fierabras. Cred că pentru oase rupte e tot așa de bun cași pentru răni.

— Imi pare foarte rău, scumpul meu Sancho, dar nu pot să te servesc acum; îți făgăduiesc însă că-l vei avea peste două zile. Adică la drept vorbind mi se cam cuveneă ceeace mi s'a întâmplat. De ce am încrucișat sabia cu oameni cari nu sunt cavaleri? Zeul luptelor m'a pedepsit. Te-aș sfătui Sancho, ca atunci când vei vedea că sunt atacat de către oameni ordinari, să nu aștepti să dau eu, ci să scoți sabia numaidecât. Iar de le vine cavalerul lor în ajutor, vei fi sprijinit de neînvinsul meu braț.

Lui Sancho nu-i prea conveni acest ingenios sfat și răspunse:

— Stăpâne, eu sunt un om foarte pașnic, și sunt învățat să îndur nedreptăți. De aceea mă jur Mărite Stăpâne că nu voi mai scoate sabia nici la oamenii din popor, nici la cavaleri, ci voi lăsa toate nedreptățile ce mi se fac în plata lui Dumnezeu,

— Frumos îți șade, răspunse Don Quijote. Ah, sunt foarte îngrijat de tine. Când vei fi stăpânul insulei pe care o voi cuceri, ți se va cere o vigoare deosebită.

— Drept să spun, Stăpâne, mai bine ar fi să-mi dai acum un platură decât insula. Dar ia ascultă geamătul lui Rosinante. Nu poți să-i dai vr'un ajutor? Cu toate că măgarul meu e de vină că suntem astfel târbăciți. Cine s'ar fi gândit, când ai biruit pe însoțitorul frumoasei Doamne, că așa de repede o să mâncăm o astfel de bătaie.

— Așa e soarta cavalerilor rătăcitori, zise Don Quijote. Numai un lucru ne poate mângâia. Noi am fost bătuți de pleava poporului și armele lor erau niște ciomege. Pe cât îmi aduc aminte nu eră înarmat nici unul cu sabie. Dar ia să vedem ce face bietul Rosinante, căruia pe cât se vede i-a mers mai rău decât nouă.

— Nu trebuie deloc să ne mire, căci el este calul de luptă al unui cavaler rătăcitor. Dar ce mă miră este cum de a scăpat măgarul fără bătae?

— Norocul, la orice nenorocire ne deschide o cale de scăpare, zise Don Quijote. Vreau să spun că nu e mai prejos de demnitatea unui cavaler ca să călărească chiar pe un măgar la o vreme de nevoie. Dute și adu-mi măgarul spre a mă putea duce la un castel unde să-mi pot vindecă rănilor. Sancho prinse măgarul, care profitând de libertate se depărtase binisor. Pe urmă ridică cu greutate pe Rosinante, și îl legă cu o

funie de coada măgarului. Sui cu multă greutate pe stăpânul său pe surul animal, îl apucă de frâu și ciudatul cortegiu porni înainte.

Ajungând la o cârciumă, cârciumarul privi foarte mirat o așa de stranie societate și întrebă din ce pricină cavalerul are o figură așa de plângătoare.

— O, nu este nimic. Stăpânul meu a căzut într'o prăpastie și s'a cam rănit.

Cârciumăreasa având o fire foarte miloasă se îngrijiă să oblojească pe cavaler. Il duseră într'o odaie ce serviă de mulți ani ca magazie pentru ae, și improviză un pat din niște scânduri pe care întinse o saltea ca piatra și o plapumă zdrențuită ce eră chiar și prea scurtă.

Cârciumăreasa ajutată de fica sa îi puseră peste tot oblojeli. Pe când îl căută astfel, cârciumăresei i se părû că vânătăile seamănă mai mult a lovituri, decât a căzătură.

— Doamne ferește n'a fost bătaie, zise Sancho, dar rîpa pe care s'a prăvălit a avut așa de multe colțuri și vârfuri încât fiecare i-a făcut o vânătăe. Dar dacă voiți să vă faceți o pomană cu mine, opriți și pentru mine câteva oblojeli, căci mă cam doare spinarea.

— Doar nu vei fi căzut și d-ta de pe munte, zise cârciumăreasa cu compătimire.

— Nu, nu, dar când am văzut pe stăpânul

meu rostogolindu-se, m'am speriat așa de tare încât mă doare toate oasele de par'că aş fi mâncat o bătaie zdravănă.

— Se prea poate, zise fata. De multe ori şi eu visez că sunt pe un turn înalt depe care cad şi nu mai ajung jos; iar când mă trezesc din somn mă doare oasele de par'că aş fi şi căzut.

— Tot așa mi s'a întâmplat şi mie, cu deosebire însă că eu fără să adorm m'am învinețit întocmai ca stăpânul meu.

— Cum se numește cavalerul? întrebă fata.

— Don Quijote dela Mancha, răspunse Sancho. El este cel mai viteaz cavaler rătăcitor care a fost vreodată.

— Dar ce este un cavaler rătăcitor? întrebă fata.

— Ce, așa de puțin cunoști lumea? Nu știți nici ce este un cavaler rătăcitor? Este acel om care astăzi primește cea mai cumplită bătaie și mâine ajunge cel mai puternic Împărat. Astăzi este cel mai calic om și mâine dăruiește regate. Și mie mi-a promis o insulă.

— Dacă slujești unui astfel de om cum se face de nu ai cel puțin o moșie?

— Ei, nu e încă timpul trecut, zise Sancho. Noi nu suntem nici de trei săptămâni pe drumuri; dar când se va însănătoși stăpânul meu, de nu voi rămâne sluțit, nu aş da nădejdea

mea nici pentru cea mai înaltă demnitate din Spania.

Cu toate că a doua zi Don Quijote se simțea încă foarte slab, se sculă să pregătească leacul cel minunat. Cărciumarul trebui să-i dea rosmarin, unt de rețină, sare, piper și vin. Căvalerul puse să fiarbă amestecătura aceasta, bolborosind la descântece. După ce o fierse mai bine de un ceas, o turnă într'un vas în care mai 'nainte fusese untdelemn de candelă.

Ca să încerce bunătatea doctorii bău ce-i rămăsese în oală, adică aproape o jumătate de oca. Dar abia înghiți și îl apucă niște vărsături încât îl treceau nădușelile. Repede îl puseră în pat și îl înveliră până peste cap. Il cuprinse un somn adânc care ținut mai bine de trei ceasuri. Când se deșteptă se simți foarte bine așa încât se încredința că posedă balsamul uriașului Fierabras.

IV.

Văzând pe stăpânul său într'adevăr vindecat, Sancho se grăbi să se lecuiască și el. Dar abia bău câteva picături și simți un rău îngrozitor încât îi se părea că trebuie să moară. Mai târziu după ce natura își făcu vânt se simți așa de slăbit încât nu se putea ține pe picioare.

— Scurpe Sancho, zise Don Quijote, eu cred că elixirul nu ți-a fost de leac, că nu ești încă armat cavaler.

Don Quijote care se simția după cum am spus foarte bine, voia ca să plece numaidecat, căci a mai întârziat un minut i se părea o nenorocire pentru toată lumea.

Ca să nu piardă nici un minut, pregăti singur caii, îl sui pe Sancho care era foarte slab, și plecară pe poartă afară.

Pe când mergeau astfel, Sancho îi zise:

— Stăpâne, dacă mai avem aventuri ca până acum sunt sigur că rămânem fără cap și fără picioare. Eu cred că ar fi mai bine să rămânem

acasă, mai cu seamă că avem tocmai secerișul și toată lumea are de lucru de nu știe unde-i e capul.

— Ce puțin înțelegi tu din elementul cavaleriei, zise Don Quijote ; să ai răbdare căci în curând va veni vremea când vei vedeă cu ochii tăi roadele acestor lupte.

— O fi venind, răspunse Sancho, nu zic ba, dar de când suntem noi cavaleri rătăcitori, sau mai bine de când ești d-ta, eu nu mai socotesc decât bătaie, bătaie și iar bătaie și încă dela oameni vrăjiți în contra căroră nu te poți răsbună.

— Acest lucru mă îngrijește și pe mine, zise Don Quijote, dar mă voiu sili să-mi dobândesc o sabie cu așa calități încât cel ce o va purta să nu poată fi fermecat.

Vorbind astfel, călări, unul lângă altul, deodată Don Quijote zări un nor de praf. Pe dată se întoarse spre Sancho zicând :

— Astăzi este ziua în care îți voiu arăta, o, Sancho, ce-mi este rânduit de soartă. Să vezi vitejia puternicului meu braț. E ziua când faptele mele se vor scrie în cărți pentru veacurile viitoare. Căci vezi tu acel nor de praf? Este o oștire care îl ridică, este o nenumărată oștire ce ne vine intru întâmpinare.

— După părerea mea trebuie să fie două

oștiri, zise Sancho, căci în partea cealaltă vad încă un nor.

— Ai dreptate, zise Don Quijote, plin de bucurie, sunt două cete de cavaleri care vor să se întâlnească colo pe câmpia ceea, spre a se bate. Capul lui eră mereu plin de luptele vrăjitorilor și uriașilor pe care le cetise în cărțile lui. În realitate însă praful eră ridicat de către două turme de oi ce venea pe acel drum din două părți opuse; Sancho crezù că stăpânul său are de asta dată dreptate și plin de spaimă întrebă.

— Ce vrei stăpâne să faci?

— Să ajut pe cei slabi, căci trebuie să știi Sancho că cei ce vin din partea opusă sunt sub conducerea marelui împărat Alifanfaron, stăpân al marei insule Taprobana; iar ceilalți, care vin din urma noastră, sunt oamenii vrăjmașului său Pentapolin regele Gramantinilor „măneacă sufelcată“, astfel numit din cauză că se luptă cu brațele goale.

— Dar ce i-a îndărjit astfel de și-au declarat război? întrebă Sancho.

„Alifanfaron, un adorator al marelui Mahomed, a rapit pe fata lui Pentapolin. Tatăl ei nu vrea să-și lase fata la păgân dacă nu se botează“.

— Pe legea mea, zise Sancho înfocat, are

dreptate Pentapolin, și eu îi voi ajuta pe cât îmi stă în putere.

— Eu nu sunt contra, ci la astfel de lupte poți să ieși și tu parte fără să fii înarmat cavaler.

— Ei, s'a brodit bine, zise Sancho plin de bucurie. Dar ce să fac cu măgarul ca să nu-l pierd după ce voi sfârși lupta? Ca să mă lupt calare pe el nu merge.

— Lasă-l să se ducă unde-o vrea, răspunse Don Quijote, căci după bătălie vom avea așa de mulți cai în cât teamă mi-e că și Rosinante va fi înlocuit cu un alt cal. Dar hai să observăm mai cu luare aminte oștirile și să-ți arăt pe căpitani lor de frunte.

Apoi Don Quijote începù : cavalerul pe care îl vezi colo în armură galbenă și are în eblema sa un leu încoronat, este bravul Laurailo, domn al podului de argint. Cel cu flori de aur presărate pe armură, și în eblemă cu trei coroane de argint pe câmp albastru, este ducele de Quiralvia. Iar uriașul care călărește în dreapta sa este prea laudatul Brandabaran, ducele celor trei Arabii. Iar care e cu totul și cu totul îmbrăcat în piele de zmeu și care poartă drept pavază o ușă ce se zice că ar fi luată dela templul care a fost dărâmat de Samson, este contele de Spantogoza.

Acum întoarceți privirea în partea cealaltă.

În avangardă vei vedea pe neînvinsul Timonel de Carcajona a cărui armură este de diferite culori și în emblema căruia cântă un cocoș, cu inscripția: „Cine îndrăznește?“ Celalt în armură albă călare pe uriașul bălan este un cavaler de origine franceză numit Pierre Papin, Domn al baroniei Utraqui. Călărețul care călărește pe o zebra este ducele de Nervia. Emblema lui un câmp cu sparanghel purtând inscripția: „Norocul meu crește în urmă“. Și astfel Don Quijote mai numără o mulțime de cavaleri, le spuse culoarea, numele și armura, toate după închipuirea lui aprinsă.

Sancho, foarte mirat de spusele stăpânului său, se tot trudea să zărească pe vr'unul din numiții cavaleri: văzând însă că nu zărește nimic zise:

— Stăpâne, mie îmi vine a crede că iar se amestecă vrăjitorul; să mă ia ucigă-l toaca dacă văd ceva.

— Ce tot spui tu? n'auzi tu nechezatul cailor, zăngănitul armelor și sgomotul trompetelor?

— Nu pot deosebi altceva decât un behait de porci și de capre.

— Frica ți-a zapăcit mințile, zise Don Quijote, din pricina asta îți par lucrurile altfel de cum sunt. Dacă ți-e frică ascunde-te în tufiș, căci eu

sunt deajuns să aduc victoria oștirii pentru care mă bat.

Zicând aceste cuvinte, strânse lancea în mână, dadu pinteni lui Rosinante și coborî dealul pe care se suise. Sancho îi strigă din răspuțeri:

— Oprește-te stăpâne Don Quijote; îți jur că sunt oi. Ce nebunie mai vrei să faci? Nu sunt nici cai, nici cavaleri, nici arme, nici embleme, nici dracu, nici bunica lui.

Don Quijote însă nu voia să înțeleagă, ci strigă cu glas tare:

— Cavaleri, cari luptați sub drapelul regelui Pantapolin „măneacă sufelcată”, urmați-mă și veți vedea ce ușor vom birui pe vrăjmașii săi.

Și se avântă în turma de oi, izbind în ele cu o furie oarbă de credeai că se luptă cu cine știe ce uriași sau cu cine știe ce lighioni.

Ciobanii și baciul îi strigară să se potolească. Dar văzând că nu-i ascultă, luară praștiile și începură să arunce în Don Quijote cu pietre. Don Quijote nu se îngrijea însă și strigă:

— Unde ești măreț Alifantaron, hai să ne măsurăm în luptă dreaptă.

Deodată un bolovan cât pumnul îl izbi așa de rău încât îi trosniră coastele. Viteazul nostru începui să urle de durere; dar aducându-și aminte de miraculosul balsam, luă sticla și bău; în acel moment însă o altă piatră îi zbură

sticla din mână, îi strivi degetele și îi luă și câteva măsele. Doborit de durere căzu depe cal. Pastorii crezură că l'au ucis și strângându-și turma în grabă, ridicară oile înjunghiate opt la număr, și porniră înainte.

Sancho, urcat pe deal, vedeă tot ce se petrece, smulgându-și părul și blestemând ceasul când a cunoscut pe un stăpân atât de smintit. Văzând că s'au dus păstorii cu turmele lor, coborî dealul și află pe stăpânul său într'o stare ce nu eră de invidiat.

— Nu spuseiu eu stăpâne că au fost oi, iar nu cavaleri.

— Atunci i-a prefăcut în oi vrășmașul meu Freston, căci trebuie să știi că lui îi este foarte ușor să le dea orice aparență vreă. Dacă nu crezi aleargă în urma lor și vei vedeă că și-au reluat vechia formă.

— Ca să mi meargă tot așa cum ți-a mers d-tale, bolborosi el.

— Vino încoace, că am nevoie de ajutorul tău. Intâiu ia privește cum stau cu măselele, căci par'că nu mai am nici-o masea în gură.

— Ar fi foarte rău, zise Sancho, băgându-i pumnul în gură. Dar din nenorocire balsamul își făcu tocmai atunci efectul și se vărsă asupra lui Sancho.

— Sfânta Maică Precistă, îndură-te de el, se

rugă Sancho. E lovit de moarte căci sângele-i țâșnește din gură.

Dar când se uită mai bine, își văzû greșala și fu cuprins de așa scârba că-i merse mai rău decât stăpânului său. Repede alergă la măgar ca să ia din traistă ceva întăritor, dar, o, spaimă! traista lipseă. Sancho eră aproape să înnebunească de furie. El injură cât îl luă gura și se hotărî să-și părăsească stăpânul, cu rizicul de a-și pierde toată leafa și chiar insula sperată.

Cu multă trudă Don Quijote se sculă în picioare, luă pe Rosinante de frâu, și se duse la Sancho, care, cu capul în palme, ca un om foarte amărit ce eră, ședeă rezemat de măgarul său.

Cavalerul crezû că-i abatut și căută să-l înbărbăteze, zicându-i:

— De ce ești așa de trist, dragă Sancho, gândește-te că furtunile ce ne bântuiesc sunt prevestitoare de vremi mai bune; căci e cu neputință să țină nenorocirea totdeauna și după atâtea rele trebuie să vină și vremuri mai bune. De aceea lasă tristețea, căci tu ești cel mai puțin păgubaș.

— Cum să nu fiu trist, zise Sancho cu reproș. Cine îmi dă traista cu toate merindele?

— Vasăzică traista nu mai este? întrebă Don Quijote.

— Sigur că nu mai este, a fost răspunsul.

— Astfel nu mai avem azi ce mânca?

— Fără îndoială, dar Măria-ta te mulțumești și cu rădăcini și cu ierburi, ca oricare cavaler rătăcitor. Dar eu, care nu sunt obicinuit cu astfel de lucruri sunt mort fără pâine și fără vin s'o umezească.

— Atunci urcă-te pe animalul tău, dragă Sancho și urmează-mă, că D-zeu care îngrijește de toți nu ne va părăsi nici pe noi. Bunătatea sa face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi; el plouă și pentru cei dreپți și pentru...

— Stăpâne, mai bine ți-ar stă să fi fost dascăl decât cavaler rătăcitor, zise Sancho.

— Dragă Sancho, răspunse Don Quijote, cavalerul rătăcitor trebuie să se priceapă la toate; se întâmplă că trebuie să ție predică pe câmp cași când ar fi studiat la Paris ori la Cordoba. Deaceea stă scris că sabia nu urăște pana, iar pana iubește sabia.

V.

În spre seară ajunseră la un han și se hotărîră să petreacă noaptea acolo, mai cu seamă că Don Quijote se credeă într'un castel. Noaptea trecu fără aventuri, iar când dimineața încălecară să pornească, Don Quijote chemă pe hangiu și-i grăi cu glasul ceremonios:

— Domnule Comandant, eu și cu omul meu am fost foarte bine îngrijiți în casa D-tale. Este datoria mea să-ți fiu toată viața recunoscător. Dacă-ți voi putea fi de folos eu te voi răsbună de oricare din vrăjmașii d-tale; căci trebuie să știi că misiunea mea e de a răsbună pe cei nedreptățiți; atunci gândește-te și spune-mi, căci îți jur pe ordinul cavaleriei mele că îți voi da satisfacție și-ți voi plăti tot ce ceri.

Tot cu aceeași ceremonie îi răspunse hangiul.

— Nu este nevoie, o, cavaliere să mă răsbuni d-ta. Căci de obicei îmi iau eu însu-mi satisfacție. Dar ceeace îți cer este să-mi plătești mîncarea și patul d-tale cași pe al omului

d-tale, precum și fânul și orzul ce l-au mâncat animalele.

— Vasâzică ne aflam într'o cârciumă! răspunse Don Quijote.

— Așa cred și eu răspunse hangiu, și cred că dv. ați constatat că nu vă aflați într'o cârciumă proastă.

— Eu credeam că mă află într'un castel, dar fiindcă m'am înșelat, nu este altceva de făcut de cât să mă ierți de plată, căci nu pot face în contra legii cavalerilor rătăcitori. Pe cât știu — și nu am cetit nicăirea contrariul — nu s'a plătit niciodată vr'o găzduire și fără profit cavalerul a fost găzduit de toată lumea și bine primit, drept răsplata pentru nenumăratele mizerii ce îndură, căutând zi și noapte aventuri.

— Toate acestea puțin mă interesează, răspunse hangiu, plătește ce e de plată și lasă-mă în pace cu cavalerii d-tale.

— O, cârciumar nemernic care nu știi a prețui cinstea de a fi găzduit pe un cavaler, urlă Don Quijote, dând pintoni calului și pornind pe poartă afară, fără să se mai uite dacă Sancho îl urmează.

Hangiu se opri pe Sancho care tot protestă:

— N'am voie să-ți dau nici o para. Căci nu pot să mă încarc cu răspunderea de a fi răsturnat legile cavaleriei.

Ayuntamiento de Madrid

Spre nenorocirea lui Sancho, tot la acel han erau găzduiți câțiva negustori din Segovia și Cordoba și vre-o câțiva derbedei din Sevilla, toți tineri, voinici și porniți pe petreceri. La un semn al hangiului săriră cu toții spre el și-l ridicară depe măgarul său, pe când hangiul căută un covor. Ei întinseră pe Sancho în mijlocul covorului și câțiva apucară de colțuri, aruncându-l în sus ca pe o vulpe de lăsată secului.

Sărmanul Sancho strigă de răsună până la stăpânul său care auzindu-l se opri, crezând că va avea o aventură nouă. În cele din urmă recunoscă glasul lui Sancho, își întoarse pe Rosinante și dădă fuga înapoi; însă află poarta închisă. În speranța că va găsi altă intrare tot călărea în jurul zidului ce înconjură hanul, uitându-se peste zid, căci nu era tocmai înalt, văzu ce se petrece. Cu toate că-i părea rău de Sancho, însă tot trebui să râdă.

Repede însă fu cuprins de mânie grozavă și voi să sară zidul; era însă atât de înțepenit încât nu putu nici să se ridice din șea. Văzând că-i e cu neputință să răsbune pe fidelul său, injură pe hangiul care se prăpădea de răs. Și cu cât Don Quijote turbă mai tare, cu atât Sancho era svârlit mai sus. După ce obosiră, așezară pe bietul Sancho pe măgar, îl învelî cu mințeanul său și golî fără să răsufle un ulcior cu

Don Quijote dela Mancha.

4

vin pe care i-l dădă hangioaica. Sancho ieși încet pe poarta deschisă, mulțumit în sine că tot și-a făcut voia; nu băgase de seamă că han-giul i-a oprit traista ca despăgubire.

Cum ajunse lângă stăpânul său acesta îi zise :

— O, credinciosul meu Sancho, acum sunt incredințat că acel han a fost fermecat, căci un atât de neuman joc numai spiritele sau viețuitoarele altor lumi ar fi fost în stare să facă. Și afară de aceasta, ceea ce mă întărește în această credință, este și faptul că văzându-te astfel tratat, am voit să mă cobor după Rosinante; nu mi-a fost însă cu puțință și socot că am fost și eu fermecat. Altfel îți jur că te-aș fi răsbunat cumplit.

— Orice ar spune Stăpânul meu, eu susțin că n'au fost spirite, răspunse Sancho, ci oameni în carne și oase ca noi; de altfel i-am și auzit strigându-se pe nume: Unul se numea Petre Rodrigaz, celalt Tanario Hernandez; numele celorlalți nu le-am putut ține minte de oarece capul mi-era scuturat. Stăpâne, cred că ultima aventură a pus capacul și cred că ar fi bine să mergem acasă spre a ne înzdreveni după atâta oboseală. Pe urmă, când vom fi bine restabiliți, putem să pornim iar spre a ne încerca norocul.

După un drum de șase zile ajunseră însfârșit acasă; era tocmai zi de Duminică. Cum s'a

auzit că se întorc, toată lumea aleargă să-i vadă, căci ajunsese vestea până la ei. Nevasta lui Sancho cum îl zări îi sări înainte și îl întrebă de a adus măgarul sănătos.

— Mai sănătos ca stăpânul lui; dar acum haide acasă să-ți povestesc cum am petrecut și cum o să plec iarăș spre a mă întoarce cel puțin conte, dacă nu stăpân al unei insule, și nu al unei insule mai mici.

În vremea asta, nepoata și îngrijitoarea luată pe Don Quijote, îl duseră acasă și-l culcară în pat, căci îl credeau bolnav văzându-l atât de slăbit. Privirea lui era rătăcită și era vădit că nu știa ce se petrece în jurul lui.

Prietenii săi preotul și bărbierul le dă sfaturi cum să-l îngrijească, recomandându-le cu deosebire să aibă grijă să nu dispară iarăș.

VI.

Don Quijote se îmbolnăvise de-abinele; dar după multă îngrijire se înzdreveni. Intro zi fu vizitat de preot și de bărbier. Ei găsiră pe Don Quijote șezând în pat, îmbrăcat cu un halat verde și având pe cap o căciulița roșie. Era așa de slăbit că puteai să-l iei drept o momâie.

La întrebările ce-i le făcea preotul răspundea foarte bine și îndată începu convorbire destul de cuminte.

Preotul eră hotărit să nu vorbească nimic despre cavaleri, dar văzându-l așa de la locul lui începui să-i povestească că turcii și-au înarmat flota întreagă și nu se știe încă ce Stat gândește să atace, Măria sa împăratul a dat poruncă să se întărească paza pe insula Sicilia, Malta și castelele Neapolului.

— Măria sa a procedat ca un rășboinic înțelept, strigă Don Quijote. El ia măsura ca dușmanul să nu intre în țară pe neașteptate. Dar dacă

ar voi să mă întrebe pe mine, i-aş da un sfat şi ar scăpa cu uşurinţă.

— Şi cum credeţi că ar putea să scape? întrebă preotul.

— Pentru D-zeu, dar ce e mai uşor decât ca Măria-sa să pună un crainic să strige în toate unghiurile ţării ca să se adune toţi cavalerii răzătorii! Şi chiar de nu ar fi decât patru cinci, tot s'ar găsi unul dintre ei în stare să nimicească întreaga putere turcescă. Nu pentru prima oară un om se luptă contra a două sute de mii de oameni şi-i nimiceşte cu desăvârşire; aş fi dorit să trăiască renumitul Don Belianis, atunci n'aş voi să fiu în pielea lor.

Prietenii se uitară unul la altul dând din cap; dar înainte ca să poată răspunde ceva intra Sancho. Preotul şi bărbierul pleacă, iar Don Quijote se hotără să plece în cea mai scurtă vreme, însă pe ascuns, ca nu cumva să-l oprească preotul şi menajera.

Când sosit ziua hotărâtă, Don Quijote îşi lua pe nelipsitul Rosinante, Sancho măgarul lui, o traistă încărcată şi o pungă ce'i-a dat-o Don Quijote pentru nevoi neprevăzute, şi pe nesimţite porniră în lumea largă.

VII.

Tocmai a doua zi sosiră la o pădure mare. După ce o trecură, intrară într'o livadă fermecătoare unde se află o societate de vânătoare, între care și o doamnă călare pe un superb cal alb.

— Sancho, îi zise cavalerul, dute la doamna aceea și spune-i că eu Don Quijote îi sărut mâna și-i ofer serviciile mele. Dar să ai grije, când vorbești, ca nu cumva să amesteci cuvinte vulgare în solia mea.

Sancho dădă drumul măgarușului său în trap ușor și își îndeplini porunca.

— Scoală-te, zise Doamna cu blândețe lui Sancho care ingenuchiase înaintea ei. Stăpânul d-tale este Don Quijote, cavalerul dela Mancha, cel mai viteaz cavaler și a cărui doamnă este incomparabila Dulcinea de Toboso?

— Chiar el este stimată Doamnă, iar ecuerul despre care se vorbește sunt eu însu-mi.

— Sunt foarte încântată, răspunse Doamna.

Mergi acum la stăpânul d-tale și spune-i că și soțul meu Domnitorul dorește să-l vadă.

Sancho se repezi încântat la stăpânul său și-i povesti totul.

Don Quijote se înțepeni în scară, își ridică viziera și se apropie cu umiliță, sărutându-i mâna. Când voia să dăscalece, Sancho alergă să-i ție scara, dar se împiedică și căzu la pământ. Don Quijote, obicinuit să fie ajutat, voia să sară jos, dar șeaua nefind bine legată, căzu jos. Servitorii au sărit repede ajutându-i să se scoale. Don Quijote fu dus și primit de Ducele, soțul doamnei, care porunci tuturor să se poarte cu dânsul cu cel mai mare respect.

Porniră acasă și Don Quijote fu oaspetele Ducei.

La masă el ședea totdeauna la dreapta ducesei, iar după masă își făcea siestă în odaia sa care era foarte elegantă. Pe de altă parte, în intervale, Sancho povestea Ducei din aventurile lor.

Într-o zi Sancho spuse Ducei că peste noapte a visat cum că Doamna stăpânului său, Dulcinea de Toboso, a fost vrăjită și schimbată într-o țărăncă urâtă de către vrăjitorul Freston. Don Quijote crezuse lucrul aveau și deveni foarte trist. Ducele ca să petreacă se gândi să-i joace o comedie.

După ce trecură câteva zile, porniră împreună

la vânătoare și când eră aproape pe înserate se aflară într'o livada mare și cu toți erau foarte încantați. Deodată însă se părù că întreaga pădure e în flacări și un zgomot îngrozitor de tobe, goarne, țipete, urlete, tunete răsună din toate părțile. Don Quijote puse numaidecât mâna pe sabie, pe când Sancho tremură ca varga.

Se auzi apoi un sgomot infernal și se ivi pe un cal negru un curier în haine de drac, având în mână un corn de bivol din care urlă îngrozitor.

— Hei, curier, strigă Ducele, cine ești tu și cine sunt oameni cari umblă prin pădure?

— Eu sunt Dracul, răspunse curierul și caut pe Don Quijote dela Mancha. În urma mea sosesc o mulțime de vrăjitori cari duc într'un car aurit pe incomparabila Dulcinea de Toboso spre a rupe vraja și cavalerul de tristă figură să aștepte aici până sosește și Doamna sa.

După aceste cuvinte sună în cornul său și dispărù fără să aștepte vr'un răspuns.

După aceea se apropie un car triumfal tras de șase catări, acoperit cu pânze aurite.

Apoi iar începù sgomotul infernal. Don Quijote eră aproape să-și piardă curajul. Sancho însă leșină d'abinelea și căzu jos. Turnându-se apă pe el, abia își mai veni în fire.

Și sgomotul încetă, începând apoi o muzica

frun
dre

poa

F

îmb

chi

un

C

rid

mo

gra

prie

la

Du

mii

am

ocr

nev

mii

coș

știe

să

A

cop

frumoasă care fermecă pe Sancho, căci o luă drept semn bun.

— Unde e cântec, grai el către ducasă, nu poate să fie nimic rău.

Pe tron, în carul de mătase, ședeă o zână îmbrăcată în tul de argint, iar lângă ea stă un chip îmbrăcat într'un halat, iar pe cap având un văl negru.

Carul se opri în fața lor și chipul negru, ridicându și voalul, se văzu spre groaza tuturor, moartea; ea ridică o baghetă neagră și grai cu graiu adânc:

— Eu sunt Merlin, stăpânul vrăjitorilor, un prieten și ocrotitor al cavalerilor rătăcitori, Până la castelul meu au ajuns tânguiriile frumoasei Dulcinea de Toboso. Și induioșiat am căutat în mii de cărți cum să desleg pe nobila Doamnă; am aflat că nu stă în puterea neînvinsului ei ocrotitor Don Quijote de a o deslegă, ci este de nevoie să se dea fidelului său ecuer Sancho trei mii trei sute lovituri pe trupul gol.

— Ce trei mii de lovituri strigă Sancho înfri-coșat, nici trei sute. Dacă domnul vrăjitor nu știe altă scăpare, atunci poate gingașa Dulcinee să se îngroape țarancă urită.

Abia isprăvi Sancho de grăit și zâna își descoperi fața. Apoi răspunse cu multă blândețe:

— Fie-ți milă de mine, nerecunoscătorule! căci

altfel toată viața trebuie să rămân—și abia am optsprezece ani!—în chip de țarană. Dacă mă ivesc azi în chipul meu, trebuie să mulțumesc unei deosebite îngăduiri din partea lui Merlin, spre a te înduioșa, căci lacrămile unei frumuseți întristate îmblânzește și fiarele sălbatice

— Gândește-te la insulă, spuse Ducele.

— Nu-mi dai răgaz cel puțin două zile să mă gândesc? întrebă Sancho.

— Nu se poate cu nici un preț, răspunse Merlin. În clipa și în locul acesta trebuie să se hotărască, căci de nu, Dulcinea va fi iar cuprinsă de vraja.

— Iau osânda asupra meu, dar cu condiție să-mi dau eu singur loviturile și cele ce cad pe de lături să-mi fie socotite.

Îndată ce isprăvi Sancho de vorbit se făcu din nău o muzică frumoasă, iar Don Quijote căzu de gâtul lui Sancho și îl sărută pe obraji. Trăsura porni înainte și Dulcinea mulțumea cu amabilitate Ducelui și Ducesei, iar lui Sancho îi trimise o sărutare.

Era aproape de ziua, când cu toții voioși se porniră spre casă. Ei căutară cum să mai pregătească încă o comedie. În cele din urmă aflară și iată cum:

Peste câteva zile tocmai la sfârșitul mesei se făcù un mare sgomot. Deodată ușa se deschise și iată doi oameni cerniți, fiecare având o tobă, iar în urma lor venea un uriaș îmbrăcat tot în negru. Fața uriașului era acoperită de un văl foarte subțire și sub văl se vedea o barbă lungă și albă. El căzu în genunchi înaintea Ducelui și-i grăi astfel:

— Prea luminate Doamne! Eu sunt trimisul contesei Plindedurere, din Candaya depărtată Asiei. Vă rog să-mi spuneți nu care cumva se afla la curtea d-v. neînvinsul cavaler Don Quijote dela Mancha?

Ducele îi răspunse să meargă și să spună stăpânei sale că cavalerul se afla în casa sa.

Nu trecù mult și sgomotul se făcù din nou. Cu mare pompă intră apoi o doamnă cernită cu o trenă atât de lungă încât trei servitori trebuiau să i-o ducă. Ducele și Ducesa o primi cu mult respect, întrebând-o ce a îndemnat-o să vină așa de multă cale — dacă e numai atât.

— În renumitul regat Candaya roști ea era stăpână regina Marguncea, văduva regelui Arhipiela. Fiica sa Antonomasia, o frumusețe desăvârșită, se căsătorii contra voinței mamei sale cu un gentilom. Nu mult după aceea mama sa murì de inimă rea. Abea se închise însă

cavoul și se ivi pe un cal de lemn uriașul Malabrino, văr al răposatei și mare vrăjitor. El prefăcù pe fica cea nesupusă într'un șarpe de oțel, iar pe soțul său într'un crocodil dintr'un metal necunoscut. Mie și la toate damele curții a lăsat să ne crească câte o mare barbă neagră.

Intre soți se află un pergament pe care stă scris în limba syriacă, care tradus în castelană, zice următoarele: „Nu se va ridica vraja până ce nu mă voi bate în luptă dreaptă cu nevinsul cavaler Don Quijote“.

Doamna Plindedurere își ridică valul și apărù ca o fată frumoasă cu o barbă foarte țepoasă.

— O, eu voi lăsa să mi se smulgă mai bine barba mea de nu voi izbuti să vi se sfărâme vraja, zise Don Quijote, dar vă rog spuneți-mi unde pot găsi pe uriașul Malabrino?

— Regatul Candaya, răspunse Doamna, se află la o depărtare de cinci mii de poștii dacă călătorești pe pământ. Dar dacă mergi direct prin aer faci numai trei mii cinci sute de poștii. Am uitat să spun însă că uriașul mi-a spus că dacă voi găsi pe viteazul Don Quijote îi va trimite un cal de lemn cu care va putea sbura prin aer.

— Și cum se numește minunatul cal? întrebă Sancho.

— Se numește Clavileno sau Corn-în-frunte,

fiindcă are în frunte un corn cu care se cârmuește.

— De voit aş voi să-l văd, zise Sancho, dar nu m'aş urcă pe el nici pentru două insule.

— Dar fără d-ta nu se poate face nimic, zise Doamna amărită. Şi Ducele şi Ducesa au stăruit atât de mult, până în cele din urmă se învoi.

Don Quijote aşteptă plin de nerăbdare să sosească noaptea şi odată cu ea miraculosul cal. Deodată însă apărură patru uriaşi cu totul imbrăcaţi în ederă. Şi pe umerele lor purtau renumitul cal. Il aşezară jos şi unul din ei zise:

— Cine are cutezanţă să încalice pe un asemenea cal? El se poate foarte bine cârmui numai cu cornul său din frunte. Cine va încăleca pe cal va trebui a avea ochii legaţi ca să nu ameţească când se va sui în slava cerurilor. Când nechiază calul şi-a ajuns ţinta.

Lui Sancho îi părea însă foarte rău că făgăduise, dar îi era ruşine să mai zică ceva. Când se sui însfârşit, se apucă strâns de stăpânul său.

— Oare ţi-e frică scumpul meu Sancho? întreabă bravul cavaler. Când eşti cu mine să nu-ţi fie teamă. Vezi tu, toate merg bine, mi se pare că avem vântul în spate.

— Aoleu! mi se aprinde barba, urlă Sancho. Aş vrea să-mi scot puţin legătura ca să vad unde suntem.

— Nu cumva să faci așa ceva; cel ce ne-a dat calul va răspunde de noi.

Toți cei de față făceau mare haz de conversația lor și ca să fie și mai nostim îi puse un șomoilog aprins sub coadă. Aboi cu o detunătură plesni calul, azvârlind jos pe călăreții săi. Toți se culcară ca leșinați pe pământ.

Don Quijote și cu Sancho se mirară foarte mult văzând că după sborul lor se aflau tot la locul de unde au plecat. Dar mai mare le fu mirarea când văzură un petec de hârtie cu o bucată de lance pe pământ. Pe el stau scrise următoarele:

„Onoratul Don Quijote dela Mancha a câștigat aventura numai prin faptul că a avut curajul să o întreprindă. Malambrino e mulțumit. Și bărbile doamnelor au dispărut“.

Don Quijote mulțumi lui D-zeu că a scăpat cu o așa de mică primejdie. Apoi se duseră la Ducele și Ducesa, care revenindu-și din leșin, îl laudară pentru izbânda aventurii.

VIII.

Pentru ca să mai petreacă hotărîră să-l facă și pe Sancho guvernor pe o insulă. Slugile fură înștiințate să se poarte cu cel mai mare respect. Iar Sancho fu împodobit pentru noua sa misiune.

Fu condus de către o frumoasă suită, iar el stă mândru pe un catâr superb. În urma lui mergea, după porunca ducelui, măgarul său.

Din când în când Sancho întorcea capul ca să vadă de măgar. Și în tovarășia sa era așa de mulțumit în cât nu și-ar fi schimbat situația nici cu Șahul Persiei.

După un drum de câteva ore Sancho intră într'un orașel. I se spuse că este insula Barataria. Cum intră pe poarta orașului îi veni magistratul într-o întâmpinare.

Clopotele sunau și toată lumea părea foarte veselă. Se duseră cu toții la biserică unde i se dadură cu mare pompă lui Sancho, cheile orașului. De acolo merse la Tribunal. Și Sancho se

așeză în scaunul judecătorului. Primarul orașului îi ieși deasemenea înainte și-i spuse :

-- Domnule guvernor, în această insulă este obiceiul ca cel ce intră în posesia sa să judece o pricină, ca să poată vedea supușii săi iscusința noului lor stăpân.

După aceea intrară doi moșnegi, dintre care unul sprijinit pe un toiag.

— Prea luminate Stăpâne, zise cel fără toiag, omului acestuia i-am împrumutat mai mult de zece galbeni. Nu i-am mai cerut crezând că nu are. Acum susține că mi-a dat banii înapoi. Vă rog să binevoiți să-l puneți să jure.

— Dar Dumneata ce spui? întrebă Sancho pe adversar.

Acesta răspunse :

— Eu, luminate Stăpâne, recunosc că mi-a dat banii. Dar vreau să jur că i-am înapoiat. Și vă rog să aplecați skiptrul spre a jură pe el.

— Guvernorul aplecă skiptrul și el rugă pe adversar să-i ție bastonul, căci îl împiedică la jurământ. Puse mâna dreaptă pe skiptru și zise : „Jur că am pus zece galbeni în mâna datornicului meu“.

Guvernorul întrebă pe reclamant dacă mai are vre-o pretenție :

— Nici-una, răspunse el. Cunosc pe vecinul

meu drept bun creștin. Și trebuie să-mi fi dat, iar acum am uitat.

Cellalt își ceru toiagul înapoi, făcu o temenea înaintea lui Sancho și plecă.

Lui Sancho totuș nu prea i se păru afacerea limpezită. Își plecă capul pe piept. Puse degetul arătător pe nas și stătu câțva timp adâncit în gânduri. Apoi dădu poruncă să cheme înapoi pe cel cu toiagul.

Cum intră, Sancho îi spuse:

— Da-mi toiagul d-tale.

Bătrânul i-l dădu, Sancho îl luă și-l dădu reclamantului zicând:

— Acum dute cu Dumnezeu că ești plătit.

— Plătit? întrebă bătrânul mirat. Merită oare zece poli.

— Da, răspunse guvernorul. Dacă nu, ar merită să fiu cel mai prost depe fața pământului. Dar acum iă să vedem de pot guvernă un regat. Rupeți bastonul în două.

Ei rupseră și spre mirarea tuturor se aflară în scobitura lui zece galbeni.

Și toți îl laudară că e cel mai deștept.

De acolo îl duseră în sala de mâncare. Un om îi legă un ștergar de gât, iar un altul sedea la spatele său cu un baston de fildeș în mână. Masa era încărcată de toate bunătățile.

Dar abia gustă Sancho din mâncare și omul îl

atinse cu bastonul. Un servitor îi și luă mâncarea dinnainte. Așa se întâmplă cu toate celelalte mâncări, Sancho foarte supărat întrebă că ce însemnează asta ?

— Stăpâne, îi răspunse omul cu bastonul.

Eu sunt doctorul Măriei voastre și trebuie să veghez la sănătatea Măriei voastre.

Trecură mai multe zile în care Sancho caută să mulțumească pe toți. Dar în loc de bucurie el nu avu decât supărare și venin. În cele din urmă îi păru rău că a primit această dregătorie.

Era în a șaptea noapte a domniei sale. Deodată se auzi un sgomot mare. Sări speriat din pat, deschise ușa și voi să-și cheme slugile. Însă abia deschise ușa și o mulțime de oameni năvaliră în odaie strigând :

— Răsboiu, răsboiu domnule guvernor, au intrat nenumărați vrășmași în insulă. Și numai vitejia și istețimea Măriei voastre ne poate scăpa.

Sancho înlemni de spaimă și cu mare greutate mărturisi că nu se pricepe în ale răsboiului.

— Măria voastră trebuie să ne comandați, strigară o mulțime de glasuri, căci Măria voastră sunteți apărarea noastră.

— Ei, atunci înarmați-mă, îngână Sancho.

Doi oameni îi legară două scuturi, unul pe piept și altul în spinare. Așa că abia se mai putea mișca. O lance îi fu dată în mână. Oamenii

strigau să se grăbească deoarece vrăjmașul înaintează tot mai mult.

— Dar cum să merg, răspunse Sancho, nici nu pot să mișc picioarele. Dar tot încercând să meargă, căzù jos.

Oamenii stinseră facliile și unul după altul se împiedecară de Sancho care stă întins pe jos. Și loviturile curgeau pe el încât de nu s'ar fi întins ca o broască țestoasă subpavăza sa, i-ar fi mers rău de tot.

Sgomotul se făcù tot mai asurzitor. Deodată se schimbă în strigăte de isbândă.

— Isbândă! isbândă! se auzi din toate părțile. Scoală-te mărite guvernor și bucură-te de isbânda la care ne-ai condus.

— Intâiu vă rog să-mi ajutați să mă scol strigă Sancho; după ce fu sculat în picioare, el zise:

— Nu prea știu să fi învins eu vr'un dușman. Și mai mult, de bucurie, am nevoie de un pahar cu vin și de o batistă să-mi șterg sudoarea depe frunte.

După ce-i scoaseră scuturile, îi șterseră sudoarea și-i dădură un pahar cu vin; Sancho se îmbracă și se duse în grajd unde îl urmărea toți.

— Acolo își luă măgarul de gât, îl sărută pe frunte, și zise:

— Ah, tu tovarăș al vieții mele! Când nu aveam altă grijă decât să-ți pui șeaua și să te

îngrijeasc, eram fericit. Iar de când m'a apucat dorul măririi nu mai am nici un ceas liniștit !

— Li puse șeaua, apoi încălecă pe măgar, zicând:

— Faceți-mi loc domnilor și lăsați-mă la vechia mea ocupație. Să lucrez mai bine pământul pe care am fost fericit. Decând m'am boerit n'am fost nici odată fericit, ba încă am fost în pericol dea muri de foame. Vă las cu D-zeu și spuneți Ducei că plec sărac cum am venit, iar nu cum e obiceiul guvernatorilor.

Și cu toate că toți se împotriveau, Sancho rămase nestrămutat și plecă.

IX.

Cum Sancho sosit la stăpânul său, acesta fu iar apucat de dorul aventurilor. De aceea își luară rămas bun dela perechea ducala. Sancho eră foarte fericit, căci pe lângă că încărcase traista și desagii cu merinde, căpătase pe d'asupra și o pungă cu bani.

Ei luară drumul Sarogosei, unde auziseră că se dau mari lupte. Ajungând la Barcelona, aflară adăpost la un boier ce auzise vorbindu-se multe de Don Quijote, despre care se povestea în toată țara.

De bine ce fu primit nu se mai îndură să plece. Stătura câteva zile astfel, când într-o zi ducându-se la plimbare, văzură de departe un cavaler având pe haina sa o semilună. Încă nu se apropiase bine și acesta-i strigă:

— Prea laudate Don Quijote dela Mancha, eu sunt cavalerul dela Semilună, și trebuie să-ți fie cunoscut nenumăratele mele vitejii. Eu vreau să mă mășor cu tine spre a te face să recunoști

că dama mea e mai frumoasă decât Dulcinea de Toboso. Dacă recunoști de bunăvoie atunci sunt scutit de luptă. Dar dacă nu, ne luptăm, și de te înving, nu cer altă satisfacție decât să te întorci în satul tău unde vei rămâne doi ani. De vei fi tu învingătorul, atunci vei rămâne stăpân pe armele și calul meu. Și toată faima mea va trece asupra ta.

Don Quijote se cam miră de îndrăzneala adversarului său și primii. Și fără ca să mai dea cineva vr'un semnal, dădura amândoi pîteni cailor. Cum însă calul cavalerului de Semilună eră mult mai puternic decât Rosinante care eră și obosit de călătorie, îl doborî la prima atingere, punând lui Don Quijote, care căzuse cu calul său, lancea în piept îi spuse:

— Ești învins cavaler! Vrei să împlinești condițiile puse?

— Dulcinea este cea mai frumoasă Doamnă depe fața pămîntului; iar eu sunt cel mai nenorocit cavaler. Dar mai bine să-mi iei și vieața după cum mi-i luat și cinstea de cavaler.

— Asta nu o voi, răspunse cavalerul de Semilună. Să trăiască în toată stralucirea frumuseții sale de Toboso. Eu mă mulțumesc dacă stai doi ani în satul tău.

Don Quijote își dădă făgăduința și când îi desfăcură viziera văzură că eră galben ca ceara.

Fiindcă Rosinante nu mai putea să meargă, învinsul fu dus acasă într'o trăsură. Sancho era foarte abătut și i se părea că totul a fost un vis urât.

Cavalerul de Semilună nu era altcineva decât bacalaureatul Simson Carasco, din satul lui. Don Quijote a fost nevoit să rămână în pat opt zile, iar după ce s'a întremat, s'a urcat pe Rosinante care se mai însdrăvenise și a plecat spre casă. Bietul Sancho a fost nevoit să meargă pe jos, căci armura cavalerului era încărcată pe măgar.

Indată ce sosită în sat, Don Quijote fu în tâmpinat de către preot, bacalaureat, menajera și nepoată; nici nevasta lui Sancho, ținând de mână pe fata sa Sanchica, nu lipseă. Ea nu găsi că bărbatul său are aparența de guvernator și zise:

— Dar bine așa-mi vii acasă, pe jos și sdrențuit? Mai mult semeni cu o haimănă decât cu un guvernator.

— Taci nevastă, hai să mergem acasă și-ți voi povesti minunății. Și ceeace e mai principal, eu aduc bani.

Sancho se apucă de treabă chiar a doua zi. Iar Don Quijote căzu bolnav de friguri. Doctorul care a fost adus din orașul cel mai apropiat declară că este foarte grav. După plecarea

doctorului, Don Quijote adormi adânc și când se deșteaptă zise cu voce tare :

— Bogdaprosti, mare pomană mi s'a făcut, căci îmi simt mintea limpezită. Dar e prea târziu, căci eu voiuri muri.

Apoi zise către prietenii săi :

— Bucurați-vă împreună cu mine căci nu mai sunt Don Quijote dela Mancha, ci Alonzo Quijada. Mulțumesc lui D-zeu că mi-a redat mintea. Prea sfințite, te rog să mă împărtășesti căci simt că mi se apropie sfârșitul.

Toți plecară din cameră spre a-l lăsa să se spovedească.

Ayuntamiento de Madrid

CĂRȚI PENTRU TINERIME ȘI COPII

Amicis Edmondo de, Cuore—Ce simte inima copiilor—trad. de Clelia Bruzeseși—cu o prefață de Odobescu. Are numeroase ilustrații	7,—
Biciulescu M., Carte cu chipuri, fără vorbe, pentru copii	7,50
Istorie morale cu chipuri, fără vorbe, pentru copii	7,50
Budu George, Poezii pentru copii	10,—
Butnariu V. G., O vorbă de-a bunicului — povestiri pentru copii, — cartonată, cu ilustrații	25,—
Cervantes de Saavedra Mihail, Viața și aventurile viteazului și nobilului Don Quijote de la Mancha, traducere de I. S. cartonată, cu planșe colorate	50,—
Collodi C., Păcăniile lui Tândărică — Povestea unei păpuși de lemn, — traducere de Buzescu A., cu numeroase ilustrații	30,—
Costescu H. Petre, Prietenii — Povestiri pentru copii — Premiată de Cartea Românească	10,—
Idem cartonată	15,—
Costescu V., Corbul — Amintiri din copilărie, cartonată, cu ilustrații, premiată de Cartea Românească	15,—
Cristescu Florian, Carte pentru copii — cu ilustrații, cartonată	15,—
„ „ Familia roade-mulț — cu ilustrații	15,—
„ „ Povestea Neamului Nostru — prem. de Academ.	30,—
„ „ Română, cartonată, cu numeroase ilustrații	24,—
„ „ Nepoții Roademultulesei, ilustrată	10,—
„ „ Păsărele și păpuși, ilustrată	10,—
Cristescu Florian și Bratu G. I., Cimpoiul fermecat — Revistă pentru copii	3,—
„ Dor de primăvară — Versuri pentru copii	6,—
„ cartonată, cu ilustrații	10,—
Culea Apostol D., Daruri pentru copii — Povestiri ilustrate, broșat	10,—
Idem, cartonată	15,—
Dulfu P., Faptă și răsplată — Povestiri pentru copii și pentru popor — premiată de Cartea Românească, cu ilustrații, broșată	9,—
„ Idem cartonată	12,—
„ „ Gruia lui Novac, cu ilustrații	—,—
„ „ Povestea lui Făt-Frumos, cu ilustrații	—,—
„ „ Isus Mântuitorul (după Sf. Scriptură)	20,—
„ „ Dumnezeu și oamenii (Vechiul Testament în versuri)	24,—
„ „ Odinioară. Povești, ilustrată	18,—
„ „ Ion Săracul, ilustrată	15,—
Foe Daniel de, Robinson Crusoe — traducere de Rosetti Radu D.	50,—
Gabrielescu Alice, Povestiri pentru copii, premiată de Cartea Românească, cu ilustrații, cartonată	25,—
Gradu Maței, Glume, Povești ilustrate	15,—
Iosif O. St., A fost odată, Povești în versuri	15,—
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor, adunate din gura poporului	20,—
„ Poveștile unchiușului sfânt	28,—
La Fontaine, Fabule în versuri, de Anghel și Iosif, broșată	20,—
Idem, cartonată	28,—
Mihăescu Nigrim N., Zmeul — cartonată, cu ilustrații	12,—
Pavelescu Dima Ana, Cântece de copii	10,—
Popescu C. Dr., Fabule — cartonată, cu ilustrații	25,—
Speranția Th., Călătoriile lui Enache Cocoloș	30,—
Ureche N., Zânele din Valea Cerbului	30,—